

Valtiovarainministeriö
Kunta- ja aluehallinto-osasto

Isojoen kunnan lausunto kuntarakennelakiluonnoksesta

Isojoen kunta toteaa, että hallituksen kuntauudistus rakentuu voimakkaasti palveluiden järjestämiseen ja tuottamiseen suur kuntien toimesta. Tämä ei ole kustannusten eikä palveluidenkaan kannalta järkevää, koska Isojoen ja monien muiden kuntien PARAS-hankkeesta saatujen kokemusten ja tutkimustiedon valossa on erittäin kyseenalaista, että suurkunnat tarjoaisivat mallin, joka tuo laadukkaat palvelut nykyistä paremmin saataville ja lisää kustannustehokkuutta. Isojoen näkökulmasta PARAS-hankkeen aikana on tapahtunut juuri päinvastoin palvelujen saavutettavuus ja saatavuus on heikentynyt ja kulut kasvaneet.

Isojoen kunta toteaa, että sen on vaikea antaa lausuntoa kuntarakennelaista kun yksi tärkeimmistä kunnan tehtävistä ja kustannuksiin vaikuttavista asioista eli sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämismalli on yhä ratkaisematta. Paikallisesti tällä hetkellä varteenotettavimmalta mallilta vaikuttaisi maakunnallinen malli, jossa perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon raja-aitaa saataisiin madallettua. Tärkeintä sote-mallissa kuitenkin on se, että miten lähipalvelut pystytään säilyttämään Isojoen kaltaisissa pienissä reuna-alueen kunnissa. Palvelurakenteen on myös oltava kustannuksiltaan tehokas. Jotta tällaiseen tulokseen päästäisiin olisi järkevää, että sosiaali- ja terveydenhuolto järjestettäisiin maakunnallisesti siten, että myös rahoitus olisi maakunnallisen toimijan vastuulla. Maakunnan kokoisille sosiaali- ja terveysalueille olisi järjestettävä hallinto, joka on maakunnan kuntiin nähden läpinäkyvä ja demokraattinen. Lisäksi maakunnallisella toimijalla olisi oltava verotusoikeus ja mahdollisesti osuus valtionosuuksista.

Vaihtoehtoja sote-järjestämismalliksi ja mallien hyviä ja huonoja puolia olisi ehdottomasti punnittava vielä. Näitä vaihtoehtoja on vertailtava myös niiden kustannustehokkuuden ja rahoituksen näkökulmasta. Kuntalaisten peruspalvelujen hyvä saatavuus ja saavutettavuus tulee olla etusijalla.

Kuntarakenne ja sitä säätelevä laki, jota tällä lausunnolla on tarkoitus kommentoida, ovat tosiasiallisesti analysoitavissa vasta sitten, kun on selvillä millainen malli sosiaali- ja terveydenhoidon järjestämiseksi Suomessa valitaan. Ennen kuntarakennelakiesityksestä annettavaa lausuntoa kunnille olisi tullut antaa tietoa myös muista kuntiin ja kuntapalveluihin kohdistuvista käynnissä olevista uudistuksista, kuten valtionosuusuudistuksesta kuntalakiuudistuksesta ja mahdollisista kuntien tehtävien karsimisesta.

Isojoen kunta haluaa huomauttaa, että kuntien tehtäviin kuuluu paljon muutakin kuin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen. Esimerkiksi päivähoito ja perusopetus on Isojoen kokoisessa kunnassa nykyisillä n. 20 lapsen ikäluokilla pystytty hoitamaan varsin laadukkaasti. Nuorten hyvinvoinnin turvaaminen ja syrjäytymisvaarassa olevien lasten ja nuorten tukeminen ovat tärkeitä haasteita tulevaisuudessakin. Näissä haasteissa kunnan pieni koko saattaa olla jopa etu. Ongelmiin päästään puuttumaan nopeammin, koululuokat ja päivähoitoryhmät ovat pienempiä ja opetusta ja tukea on saatavilla joustavammin. Huomautamme myös, että maaseutujen kunnat vastaavat myös osasta Suomen kansantaloutta. Maaseutuvaikutusten arviointia ei sovi unohtaa kuntarakenteen jalkoihin.

Isojoen kunta toteaa kuntarakennelakiesitykseen kirjatun selvitysvelvoitteen olevan liian tiukasti rajattu. Tulevaisuuden haasteiden edessä kaikki tarvittava tieto siitä miten kohdata tulevat haasteet kuntalaisten palvelujen järjestämisessä on tervetullutta, mutta selvityssuunnan määrittäminen tiukasti ainoastaan yhteen suuntaan ei anna kunnille todellista mahdollisuutta tunnustella yhteistyön mahdollisuuksia muiden naapurikuntien kanssa. Toteutuessaan lain esittämä erittäin tiukka aikataulu tekee nykyisen yhteistyöalueen ulkopuoliset tunnustelut mahdottomiksi. Erityisesti nyt kun kuntarakennelain voimaantulo tulee viivästymään jopa kesään saakka todellisille tunnusteluille jää aikaa n. 3-4 kuukautta. Lisäksi itse kuntaliitosselvityksen tekemiseen on laissa esitetty ainoastaan 4 kuukauden mittainen aika, joka on liian lyhyt perusteellisen yhdistymisselvityksen tekemiseksi. Isojoen kunta vaatii aikataulun väljentämistä.

Isojoen kunta toteaa, että hallituksen tarkoituksena on selvästi liittää suuri kaupunkikuntien ympäristössä olevia pieniä kuntia. Se on myös Isojoen mielestä perusteltua, koska kaupunkien on vaikea kehittyä jatkossa ilman kokonaisvaltaista kaupunkisuunnittelua. Isojoki haluaa huomauttaa, että Isojoen kunta sijaitsee 100 km:n päässä alueen ainoasta kasvukeskuksesta. Kuntaliitosselvityksen kustannukset olisi kohtuullista valtion kustantaa, koska selvitys lakiluonnoksen mukaan on kunnille velvoittavaa.

Hyvää lakiluonnoksessa on se, että päätäntävalta kuntaliitoksista on jätetty demokraattisesti valituille kunnanvaltuustoille. Isojoen kunta ei hyväksy pakkoliitoksia edes kriisikuntien kohdalla.

Isojoen kunnan mielestä on tärkeää, että mahdolliset yhdistymisestä johtuvat valtionosuuden menetykset kompensoitaisiin yhdistyville kunnille useamman vuoden ajan. Sen sijaan vastustamme sitä, että yhdistymisavustusten käyttöä säädeltäisiin valtion taholta. Uuden kunnan kuuluu saada päättää mihin sille kuuluvat yhdistymisavustukset käytetään.

Nykyisen kuntajakolain mukaista, 3 vuoden mittaista yhdistymissopimuksen voimassaoloaikaa tulee uudessa laissa pidentää. On tärkeää, että yhdistymissopimuksessa tulee lakiesityksen mukaan sopia lähipalvelujen järjestämisen periaatteista, toisaalta lakiluonnos ei kuitenkaan määrittele asiaa tarkemmin.

Isojoen kunta uudistaa vaatimuksensa lähipalvelulain säätämisestä. Kunnan viime vuoden huhtikuussa kunnallishallinnon rakenne-työryhmän raportista antamassa lausunnossa vaadittiin, että kuntalaisten tasa-arvoisen aseman ja maaseudun elinvoiman ja palveluiden turvaamiseksi säädetään lähipalvelulaki.

Isojoella 5.3.2013

ISOJOEN KUNNANHALLITUS

Linda Leinonen
kunnanjohtaja

Juha Mattila
hallintojohtaja